

อธิบายบทลึกลับ

ทำวอู่ทองปราบนาคนึงกระบาด

โรคระบาด ยุคพระเจ้าอู่ทอง ในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ วัน วลิต

โดย สุจิตต์ วงษ์เทศ

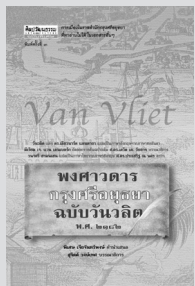
“ก่อนยุคพระเจ้าอู่ทองสถาปนากรุงศรีอยุธยาเคยมีโรคระบาดครั้งใหญ่ผู้คนล้มตายเกือบหมดเมือง” เป็นคำบอกเล่าของชาวเมืองอยุธยา ราว พ.ศ. 2176-2185 ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง

คำบอกเล่าของชาวเมืองอยุธยาเรื่องนี้มีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในหนังสือพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ วัน วลิต พ.ศ. 2182 แต่อยู่ในรูปตำนาน, นิทาน, คำบอกเล่า มีสัญลักษณ์โรคระบาดเป็น “น้ำลาย” ของมังกร หรือนาค

เริ่มตั้งแต่พระเจ้าอู่ทอง มีพระนามเดิมว่า “เจ้าอู่” เป็นโอรสจักรพรรดิจีน ถูกเนรเทศทางทะเลเพราะนิสัยไม่ดีทำความชั่วร้ายแรง สำเภาไปถึงเมืองปัตตานี แล้วย้ายไปอยู่เมืองต่างๆ ที่อยู่ชายทะเล เช่น เมืองนครศรีธรรมราช, เมืองกุยบุรี(ประจวบฯ), เมืองเพชรบุรี, เมืองบางกอก(กรุงเทพฯ) ทำยที่สุดมาปราบ “โรคระบาด” แล้วสร้างกรุงศรีอยุธยา

วัน วลิต เป็นพ่อค้าชาวฮอลันดา เดินทางเข้ามาประจำสำนักงานการค้า อยู่ที่พระนครศรีอยุธยาระหว่าง พ.ศ. 2176-2185 ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับราชอาณาจักรสยามในสมัยนั้น แล้วเรียนรู้ภาษาไทย ด้วย

นิทานเรื่องทำวอู่ทองหรือพระเจ้าอู่ทองที่จดไว้ วัน วลิต คงฟังมาจากคำบอกเล่าของชาวพระนครศรีอยุธยา ทั้งที่เป็นขุนนาง ข้าราชการ และพ่อค้าประชาชนสมัยนั้น อาจกล่าวว่ามีกรบันทึกนิทานเรื่องนี้เป็นลายลักษณ์ อักษรที่เก่าที่สุดก็ได้

[คัดจากพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ วัน วลิต พ.ศ. 2182 (วัน วลิต แต่ง ดร. เลียน นาร์ต แอนดาเย แปลเป็นภาษาอังกฤษ จากภาษาฮอลันดา มิเรียม เจ. แวน เคนเบอร์ก คัดลอกจากต้นฉบับเดิม ศ. เดวิด เค. วัลเลจ บรรณาธิการ วนาศรี สามนเสน แปลเป็นภาษาไทยจากภาษาอังกฤษ ศ.ดร. ประเสริฐ ณ นคร ตรวจ) ภาควิชาประวัติศาสตร์มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พิมพ์ครั้งแรก 2523, สำนักพิมพ์มติชน พิมพ์ครั้งที่สาม 2548]

จะคัดพงศาวดารฯ วัน วลิต เฉพาะตอนปราบโรคระบาดมาดังนี้

“ขณะนั้นพระองค์ได้ทรงทราบข่าวเกี่ยวกับเกาะซึ่งจะเป็นที่ตั้งเมืองอยุธยาและพระองค์ทรงฉงนพระทัยเป็นอย่างมาก สถานที่ที่สวยงามเช่นนั้น ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่หรือมีใครตั้งเมืองขึ้น แต่พระองค์ก็ได้พบพระฤๅษีตนหนึ่งซึ่งได้ทูลพระองค์ว่าเมื่อก่อนนี้มีเมืองๆ หนึ่งตั้งอยู่ชื่อว่าอยุธยาแต่พระฤๅษีไม่สามารถจะกราบทูลได้ว่าเมืองนั้นได้เสื่อมโทรมไปอย่างไร และยังได้เพิ่มเติมอีกว่าไม่มีใครจะสร้างเมืองบนเกาะนั้นได้อีก

เหตุผลก็คือมีสถานที่ หนึ่งชื่อ **Whoo Talenkengh** (วัดตะแลงแกง?) ปัจจุบันอยู่ตรงใจกลางเมืองมีบ่อซึ่งเป็นที่อาศัยของมังกรร้ายตัวหนึ่ง ซึ่งชาวสยามเรียกว่า**นาคราช (Nack Rhaij)** เมื่อไรก็ตามที่มังกรตัวนี้ถูกรบกวนก็จะพ่นน้ำลายพิษออกมาซึ่งทำให้ผู้คนที่อยู่รอบๆ บริเวณนั้นเกิดโรครະบาดเสียชีวิตลงเพราะกลิ่นเหม็น

ท้าวอุทองตรัสถามพระฤๅษีว่าจะฆ่ามังกรแล้วถมสระเสียจะได้หรือไม่

พระฤๅษีกราบทูลว่าไม่มีวิธีที่จะแก้ไขได้นอกจากจะต้องหาฤๅษี(ที่ลักษณะเหมือนฤๅษีองค์นั้นทุกอย่าง)โยนลงไปให้มังกร

ดังนั้น**ท้าวอุทอง**จึงมีพระบรมราชโองการให้สืบหาฤๅษีลักษณะดังกล่าวทั่วประเทศ

พระฤๅษีได้กล่าวต่อไปว่าเมื่อฆ่ามังกรและถมสระแล้ว หาก**ท้าวอุทอง**ต้องการจะอยู่ในที่นั้นด้วยสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์จะต้องทำ 3 ประการดังนี้ ینگลูกธนูออกไปและต้องให้กลับมาเข้ากระบอกธนู ขโลมร่างกายทุกวันด้วยมูลโค และเป่าเขาสัตว์ทุกวันจนแห้งเช่นพราหมณ์ปฏิบัติเมื่อเวลาลงโบสถ์ หรือไปยังสถานที่สักการะ

ท้าวอุทองตรัสว่าพระองค์ทรงสามารถทำตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ และพระองค์เสด็จลงเรือเล็ก มุ่งสู่ยั้งกลางแม่น้ำ ینگลูกธนูไปยังต้นน้ำและขณะที่ลูกธนูไหลตามน้ำมาพระองค์ก็ใช้กระบอกลูกธนูดักลูกธนูไว้ได้ แทนที่พระองค์จะใช้มูลโคขโลมพระวรกายพระองค์กลับใช้ข้าวผสมกับน้ำมันขี้ผึ้งเล็กน้อยตรัสว่าข้าวขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้ใส่ปุ๋ยมูลโค ทั้งนี้พระองค์ทรงหมายความว่ามูลโคเป็นส่วนหนึ่งของข้าว ในเรื่องเป่าเขาสัตว์นั้นพระองค์ได้มีพระราชโองการให้ฆวนใบพลู (Sirij = พระศรี) และเสวยเป็นหมากพลู (Pijnangh) ซึ่งย่อมจะมีลักษณะเหมือนเป่าเขาสัตว์

ในระหว่างนั้นผู้ส่งข่าวซึ่งได้ส่งออกไปสืบหาพระฤๅษีได้กลับมาทูลว่า ไม่สามารถจะหาฤๅษีลักษณะเช่นนั้นได้

ท้าวอุทองทรงเก็บขานี้ไว้เป็นความลับ และได้เสด็จพร้อมกับพระฤๅษีออกไปที่ปากสระซึ่งเป็นที่อยู่ของมังกร และโดยที่ไม่ได้ตรัสให้พระฤๅษีรู้ตัว พระองค์ทรงเหวี่ยงพระฤๅษีลงสระไปและถมสระเสีย

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมามังกรก็ไม่ปรากฏตัวขึ้นมาอีกและแผ่นดินก็พ้นจากโรครະบาด

ต่อจากนั้น**ท้าวอุทอง**ก็เริ่มบูรณะเมืองในวันขึ้นห้าค่ำเดือนสี่(ตรงกับเดือนมีนาคมของเรา) ปีชาล และเรียกเมืองนี้ว่า **อยุธยา** ”

วัน วลิต บันทีกส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรครະบาดไว้แค่นี้

บทลิเกเสภา

ทำวอู่ทองปราบนาคนังกระบาด

แสดงในงานเสนา BLACK DEATH โรคห่ากาฬโรค พระเจ้าอู่ทองฯ
ที่โรงละครแห่งชาติ(โรงเล็ก) วันศุกร์ที่ 9 กรกฎาคม 2553

สุจิตต์ วงษ์เทศ แต่งบท

ตามคำบอกเล่าชาวกรุงเก่า ที่ “วัน วลิต” พ่อค้าชาวฮอลันดาบันทึกไว้
เมื่อ พ.ศ. 2182 สมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2172-2199)

(ปรับปรุงใหม่จากบทครั้งแรก แสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทระเกษม อยุธยา เมื่อวันเสาร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549)

ปี่พาทย์ออกแขก

ออกแขก

๐ เहे เฮ

เहे เฮ เहे เฮ

๐ ลิเก

ปัตตานี

๐ คนไทย

ลอกเลียนเล่น

๐ ออกแขก

รำลึกคุณ

๐ อยุธยา

ทวารวดี

สืบทวา-

สืบ อโยธยา

๐ แห่งแรก

เริ่มนาม

เครือญาติ

ผสมเผ่า พระนคร

๐ ฮัลเล

อยุธยา

เฮ เฮ

เहे เฮ เฮ เฮ เฮ เฮ

มาจากแขก

ถูกต้อนมา

ในบางกอก

ลิเกมา

ไหว้ครูแขก

กรุณา

นามเต็มว่ากรุงเทพ

ศรี อยุธยา

รวดี มีมา

ศรีรามเทพนคร

อาณาจักร สยาม

คนไทย ที่นี้ก่อน

ชาติพันธุ์ ประชากร

กรุงศรีอยุธยา

วังกา

ก่อนสุโขทัย

ปี่พาทย์รับ

ขับเสภา

- ๑ จะกล่าวถึง จีนฮั่น สองพันปี
แยกก๊ก สามก๊ก เกรียงไกร
- ๑ โจโฉ เล่าปี่ ชุนกวน
มีอา- รัชธรรม ดึกดำบรรพ์
- ๑ ผู้คน ชนเผ่า เหล่ากอ
ถูกเล่าปี่ ชุนกวน ชวนไป
- ๑ นับแต่นั้น จีนฮั่น ก็หาสู้
มีหลักฐาน เครื่องใช้ ชุดน้ำชา
- ๑ ชมพูทวีป ศาสนา ลังกาทวีป
เป็นเครื่องมือ ปกครอง ของผู้ดี
- ๑ จีนฮั่น สุวรรณภูมิ มีสัมพันธ์
กินขี้ ปั่นอน มือตีน
- ๑ ทางใต้ แดนดิน จีนฮั่น
มอญเขมร มั่งเฝ้า ลาวไทยมี
- ๑ คนพวกนี้ เดิมที กินข้าวเหนียว
ดึกดำบรรพ์ ฮั่นบุก รุกราน

ต่อตี กันเอง ขนานใหญ่
มีสุขแล้ว มีศึกไล่ สลับกัน
ขงเบ้ง เก่งล้วน จีนฮั่น
ตอนเหนือ ทั้งนั้น อยู่ข้างใน
ร้อยพ่อ พันแม่ อยู่ทางใต้
รบไล่ โจโฉ เป็นโกลา
คนผู้ สุวรรณภูมิ ทุกภาษา
จอกสุรา สัมฤทธิ์ เครื่องดนตรี
คนชั้นสูง รับริบ รุ่งเรืองศรี
ส่วนชีวิต ประจำวัน รับฮั่นจีน
เป็นสามัญ ไม่นับ เรื่องรับศีล
ล้วนไม่ ต้องปายปิ่น เป็นผู้ดี
นับชาติพันธุ์ ร้อยเผ่า อยู่ที่นี่
ในกวางตุ้ง กวางสี ถึงยูนนาน
ทำขนม แข่งเคี้ยว เป็นอาหาร
ยอมเป็นจีน ปากชาวบ้าน ร้องเรียกแจ็ก

ปี่พาทย์รับ

ร้องจีนขิมเล็ก

- ๑ กวางตุ้ง กวางสี ภาษากล่าว
พูดไทยลาว ได้สิ้น ทั้งจีนแจ็ก
คำสำเภา เข้าออก สยามประเทศ
สืบลูกหลาน บ้านเมือง ภูมิสำเนา

ไทยลาว ข้าวเหนียว สัมฤทธิ์เหล็ก
ตั้งแต่เด็ก เลยเป็นล่ำม คำสำเภา
เป็นเหตุ ให้ผสม ผสานเผ่า
นานเข้า สมมุติตน ชื่อคนไทย

ปี่พาทย์รับ ทำท่ายเพลงจีนขิมเล็ก แล้วออกลูกหมด

ร้องรานีเกลิง

- ๑ กรุงศรี อยุธยา
ศูนย์กลาง ลพบุรี
- ๑ สถานี พักสำเภา
ชุมนุมลำน น้ำหลัก

สืบจากทวา- รวดี
คำกับจีน เจ้าใหญ่
ตรงเจ้าพระยา ป่าสัก
ทะเล่กลง อ่าวไทย

๑ มีเรือแพ นาวา
 มีผู้คน แหกขอม
 ๑ ในที่สุด เป็นกรุง
 เทพนคร ทิ้งพราหมณ์
 ๑ คนธรรมดา สามัญ
 เทวดา คำจุน
 ๑ เรียก สมมุตินราช
 สิบกษัตริย์ ประเสริฐ
 ๑ คนทำบุญ มีบุญ
 พวกรัณสี มีกรรม
 ๑ ฉะนั้น คนมีบุญ
 ล้วนจันฉั่น พวกเก่า
 ๑ ต่อมา มีเหตุ
 ทำระบาศ บั๊กโกรก
 ๑ ตัวหมัด ต่อกแต่็ก
 เกาะตัวหนู มุสิก
 ๑ มาจากจีน จากจาม
 ไม่เคย มีใครรู้
 ๑ ความตาย สีด่า
 ระดับล่าง ระดับบน
 ๑ เจ้านาย ในเมือง
 ทำลง ระบัต
 ๑ ล้มตาย เป็นเปื้อน
 ไม้ก็ผลัด ใบต่อ
 ๑ สร้างกรุงศรี ออยุธยา
 ชาวสยาม พุดจา
 ๑ มีราช อาณา-
 เป็นคนไทย จำแนก
 ๑ นี่เป็นเรื่อง เก่าเก่า
 นานก็รีบ หยิบยืม
 ๑ ผลสมไป ผลสมมา
 เป็นพ่อค้า ขายเป็นคองคอง
 ๑ มีไฟรฟ้า ช้าคน
 ยกชุมชน เป็นบ้าน
 ๑ เป็นสมมุตินราช
 สิบราชวงศ์ วิธี

มีอาราม ชุมชน
 มอญเขมร ลาวไทย
 อโยธยา ศรีราม
 ยกเถรวาท เป็นใหญ่
 มักทำทาน ทำบุญ
 ขึ้นเป็นราชา ก็ได้
 ธรรมิกรา- ชาเข็ด
 สิบสองภาษา ทั้งหลาย
 มีทุน ไว้ทำ
 คือคนจน ทั่วไป
 มีทุน คำสำเนา
 แจกปนลาว พวกใหม่
 เกิดแบล็คเดท กาฬโรค
 วิบโศค ล้มตาย
 มีกาฬโรค ตุกตัก
 ท้องสำเนา เรือใหญ่
 มาจากพราหมณ์ ชมพู
 ว่าหมัดหนู เป็นภัย
 เลยกกระทำ ผู้คน
 ตายหล่น เหมือนใบไม้
 มีคัมหลวง แออัด
 ระบาศลง เจ้านาย
 แทบไม่เหลือ เนื้อหน่อ
 ช่อชู เชื้อใหม่
 ราชชา แจกปนลาว
 กันด้วย ภาษาไทย
 จักรสยาม แห่งแรก
 ไทยน้อย ไทยใหญ่
 ถ้าไม่เล่า ก็ลืม
 ยกนิทาน สอดใส่
 เรียกว่า ทำวอู่ทอง
 มีเงินทอง กองใหญ่
 มีข้าทาส บริวาร
 แล้วยกบ้าน เป็นเมืองได้
 เป็นกษัตริย์ กรุงศรี
 จักรจักรวงศ์วงศ์ เอาไว้

๑ แจ็กลากไป ไทยลากมา
บ้างประดิษฐ์ พิสดาร
๑ ที่เชื่อได้ แน่แน่
มีแจ็กปนลาว ชาวสยาม
ผสมเผ่า ลุ่มเจ้าพระยา

ปี่พาทย์รับ
เปิดฉาก เริ่มเรื่องทันที

พากันเล่า นิทาน
เชื่อทั้งหมด ไม่ได้
คือไทยแท้แท้ ไม่มี
(ลง) สมมุตินาม ว่าไทย
สมมุติชื่อว่า คนไทย

ฉากที่ 1 เมืองจิ้น

จักรพรรดิจิ้น ออกขุนนาง นั่งเตียงคู่กับฮ่องไทเฮามเหสี พร้อมเจ้าอู่ โอรส นั่งฝ้าหน้า
ขุนนาง ทุกคนแต่งตัวเหมือนงิ้ว

จักรพรรดิ *ร้องรานิเกลิง*

๑ จิ้นฮั่น จักรพรรดิ
เรียกกันว่า ต้าฮั่น
๑ ฮ่องไทเฮา มเหสี
เป็นโอรส ของเรา
ต้องเนรเทศ เฉดหัว

สี่สมบัติ สวรรค์
แปลว่าฮั่น ผู้ยิ่งใหญ่
มีลูกชาย โฉมเฉลา
(ลง) ชื่อเจ้าอู่ เสียนิสัย
กำจัดชั่ว ออกไป

ปีพาทย์รับ

ไทเฮา *ร้องรานิเกลิง*

๑ ฮ่องไทเฮา มเหสี
มีลูกชาย นิสัยร้าย
ดื้อเหมือนพ่อ จักรพรรดิ

จักรพรรดิ ต้าฮั่น
(ลง) ดื้ออย่างฮั่น ยิ่งใหญ่
แล้วจะไปโทษ โกรธใคร

ปีพาทย์รับ

เจ้าอู่ *ร้องรานิเกลิง*

๑ เดชะ พระบิดา
กรุณา ออย่าหุเบา
๑ ลูกทำมา ค้าขาย
มีกำไร ไร่เป็นทุน
๑ ทำกองทุน หมู่บ้าน
ลูกขยัน ลัญจระ
๑ เห็นลูกสาว ใครสวย
อุปการะ เลี้ยงดู
๑ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณท์
ทุกจังหวัด อำเภอ

พระมารดา ข้าพเจ้า
ฟังคนกล่าว หาให้
เล่นหวย เล่นหุ้น
เอาทำบุญ ทัวไป
เคหสถาน เอื้ออาทร
ทุกตำบล บ้านใหญ่
ลูกก็ช่วย อุ่มชู
มานอนอยู่ ไกลๆ
ได้สร้างสรรค์ เสนอ
ความยากจน หล่นหาย

๑ ชาวประชา นิยม
แต่ขุนนาง เจ้าเก่า
ว่าผลประโยชน์ ทับซ้อน

ต่างชั้นชม ข้าพเจ้า
(ลง) ริษยา กันใหญ่
ไม่รู้ว่านอน ทับใคร

ปี่พาทย์รับ

จักรพรรดิ **ร้องเกริ่นจีน** (เหมือนดับเรื่องสามก๊ก)

๑ เมื่อนั้น
กระเทียบพื่น ยืนร้อง ก้องไป
๑ มิ่งชายหวย บั่นหุ่น เป็นหอบ
ทุ่มทุน สามานย์ ผลาญพรรค-
๑ ชาวบ้าน ร้านตลาด เตือดร้อน
คำคืบ ดิ้นตึก นึกคะเน
๑ ข้าเรา สาวแก่ แม่หม้าย
มักมาก อยากเอา ก็เอา
๑ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภณท์
ยังมาตุ้ หน้าตาย ใ้อ์เหลือเดน
๑ เฮี้ยพวก จิกหัว เอาตัวไป
อยากกลับมา เห็นหน้า จะฆ่าฟัน

ด้าฮั้น จักรพรรดิ ยิ่งใหญ่
ด้าไ้อ์ เจ้าอู่ อุดสุนัก
ลักลอบ ครอบครอง เป็นหลัก
พวกยัก ยอกย้าย ถ้ายเท
กินนอน ไม่ได้ ไขว้เขว
เจ้าอู่ เกเร ข้าเรา
ไม่ว่า ลูกใคร เมียเขา
ผู้เยาว์ ผู้ใหญ่ ไม่ละเว้น
กูทำเอง ทุกวัน ใครก็เห็น
หมดเวร หมดกรรม มีต่อกัน
ลำภาไล่ เนรเทศ จากเขตชั้นท์
ตรัสพลาง เสด็จปล้น เข้าวังใน

จักรพรรดิ ฮองไทเฮา ขุนนาง เข้าโรง
เจ้าอู่ยืนอยู่คนเดียว แล้วเดินไปมา ทำท่าขึ้นลำภาเนรเทศ ตลกออกมาเยาะเย้ยถากถาง
ด้าทอเจ้าอู่

เจ้าอู่ **ร้องจีนขิมเล็ก**

๑ ขึ้นไปนั่ง บนลำภา ไม่เหงาหจิม
ความรู้ อยู่กับตัว กลัวอะไร
จะมุงหน้า สุวรรณ ภูมิผ่อง
ค้ำขาย หลายหลาก มากประเมิน

พัยกฮิม เยี้ยหยัน ฮั้นใหญ่
เสื่อผืน หมอนใบ ก็มากเกิน
แผ่นดินทอง ล่องทะเล ระเหเหิน
เป็นราชา เจริญ มีกำไร

ปี่พาทย์รับ ออกท้ายเพลงจีนขิมเล็ก

ฉาก 2 เมืองสยาม

ฤๅษีออกนั่งเตียงคนเดียว

ฤๅษี *ร้องรานิกะลิง*

๑ กล่าวถึง มุนี
ไทยเข้มแข็ง ไม่ได้กิน
รองบฯ ประดอง ปฏีรูป

เป็นฤๅษี ถือศีล
(ลง) ไม่มีใครยื่น มาให้
จะจวบไป กินไป

ปี่พาทย์รับ

ตลกเดินออกจากโรงมาทักทายฤๅษี

ตลก 1 ไม่ได้กินอะไรมาที่วันแล้วละ หลวงตาฤๅษี

ฤๅษี (ทำท่าคิด แล้วยกมือนับ) กูไม่ได้กินรถบัส ไม่ได้กินรถไฟฟ้า...นี่ไม่ได้ไปทัวร์กินสเปนอีก

ตลก 2 รู้สึกว่าจะหิวโหย เป็นเสื่อโหยเสื่อหิวมากไปหน่อยแล้ว

ฤๅษี พวกมึงไม่รู้หรือไง ว่ากูเป็นใคร

ตลก 1 ก็เป็นฤๅษี เห็นๆ นี่ไง

ฤๅษี ฤๅษีนะใช่ แต่ไม่ใช่ฤๅษีธรรมดาประเภทลิงดำลิงขาว กูเป็นฤๅษีไอทีสุวรรณภูมิรู้ไหม? ต้องเลื่อมใสบริโศคนิยม ต้องอยู่ดี กินดี ชั่งง่าย สบายดี

ตลก 1 มากไปแล้ว มากไป

ฤๅษี นี่พวกมึงเป็นใคร มาจากไหน กูหลงไปคุย แต่ยังไม่รู้จักกัน

เจ้าอยู่ แต่งตัวใหม่เป็นท้าวอุทุมพร ออกหน้าเวที พร้อมนางประจำทงและสนมกำนัล

ท้าวอุทุมพร *ร้องรานิกะลิง*

๑ นี่คือเจ้าอยู่ พระเอก
จินสำภา เจ้าของ
มาหนองโสน เห็นฤๅษี

ได้ชื่อท้าว อุทุมพร
(ลง) ครองบ้านน้อย เมืองใหญ่
นี่ แจก ลาว หรือ ไทย

ปี่พาทย์รับ

ท้าวอุทอง พร้อมพลไพร่และตลก ยกมือวันทาพระฤๅษี

ฤๅษี กูเป็นฤๅษีไวยฤๅษี ไม่ใช่เจ๊ก ไม่ใช่ลาว ไม่ใช่ไทย ไม่ใช่อะไรทั้งนั้น เป็นฤๅษีอย่างเดียว ยังไม่มีอิทธิการด์บัตรฤๅษี ว่าแต่พวกมึงนี่เป็นใคร มาจากไหน เมื่อไร จะบอกสักทีละวะ

ท้าวอุทอง **ขับเสภา**

๐ ข้านี้ มีชื่อ เจ้าอุ
 เล่นสำเภา คำชาย เรื่อยรายไป
 ๐ ยั้งอยู่ อุอ่าว ปัดตานี
 สร้างเมืองท่า ตัวแทน ไว้แดนดู-
 ๐ ละครเขต ทูเรศ รกวาง
 เป็นท่าเรือ เหนือใต้ หลายตอน
 ๐ กุญบุรี มีทรัพย์ ยากร
 ชื่อถูก ขายแพง แกรงราคา
 ๐ จักรพรรดิ จัดนาง ประคำทอง
 ยกเจ้าอุ ข้าเอง เครื่องครัด
 ๐ จากนั้น ต้นลม ทะเลมา
 ได้รูปหล่อ โลหะ พระทอง
 ๐ ชื่อชาย วายล่อง ท่องเล่น
 จนแม่กลอง ทำจีน ลินศฤงคาร
 ๐ บางกอก บอกล่าว อยุธยา
 อยู่หน้า หนองโสน อักโขภัย
 ๐ ผู้คน ล้มหาย ตายท่าโห่ง
 เท็จจริง ไม่ประจักษ์ ชักวากวน

โอรสจักร พรรดิอยู่ จีนใหญ่
 ลมพัด ลงใต้ มลายู
 คับคั่ง มั่งมี ทรัพย์มาสู่
 แลอยู่ เลียบขึ้น เขตละคร
 หักร้าง ถางพง ผันผ่อน
 สำเร็จแล้ว แรมรอน เล่นขึ้นมา
 ช่องสิงขร มอญเตลง เมงพม่า
 ส่งบรรณา การจีน จักรพรรดิ
 ตอบสนอง ตำแหน่ง นางกษัตริย์
 ชื่อชด เชิดเจ้า ท้าวอุทอง
 ถึงพริบพรี เพชรกล้า ก็คำคล้อง
 ศรัทธาเลื่อม ใสต้อง น้อมสการ
 ทะเลท่า ตระเวน ทุกถิ่นฐาน
 กระทั่งย่าน บางกอก สวนใน
 มีมหา นาคราช มังกรใหญ่
 พ่นน้ำลาย พิษไข้ ฆ่าผู้คน
 เรือนโถง โลงร้าง ทางถนน
 ถามฤๅษี มีต้น เรื่องอย่างไร

ปีพาทย์รับ

ฤๅษี (ชี้ไปทางนางประคำทอง) เอ็งละนั่งหนู เป็นใคร? มาจากไหน? มึงมาเที่ยวงานแบล็คเดทหรือไง?

นางประคำทอง **ร้องรานีเกลิง**

๐ ข้าชื่อ ประคำทอง
 การเมือง ไม่อยากยุ่ง
 ๐ มีมุ้งเดียว เดี่ยวนี้
 มุ้งผู้ใหญ่ มุ้งเด็ก

ธิดาของเจ้า กวางตุง
 เน้นการมุ้ง เป็นใหญ่
 ต่อไปคงมี มุ้งเล็กๆ
 มุ้งเจ๊กปนลาว มุ้งไทย

๐ มั่งอะไร ก็ยุ่ง
เพราะมั่งขาด บาทแผล
ยุ่งกั๊ด เจ็บปวด

ล้วนกันยุ่ง ยอดแย
(ลง) ยุ่งเลยแท้ เข้าได้
แม้อยู่มั่งลวด เพื่อไทย

ปี่พาทย์รับ

ฤๅษี นี่มันลูกสาวแจ๊กกวางตั้งนี่หว่า แล้วมาเกี่ยวอะไรกับมั่งลวดเพื่อไทยวะ
ตลก 1 ในมั่งลวดนั่นแหละ มียุ่งจากกวางตั้งเกือบทั้งนั้น
ตลก 2 พระอาจารย์ฤๅษี อ๋ออย่ามัวแต่พูดเรื่องมั่งเรื่องยุ่ง บอกเรื่องที่ทำวอู่ทองถามก่อนเถอะ
ฤๅษี (ชี้มือไปข้างหลัง) ทางโน้นมีหนองน้ำใหญ่ ชื่อหนองโสน เพราะมีต้นโสนขึ้นเต็ม
หนอง ลวกจิ้มน้ำพริกอร่อยดี ทำขนมก็อร่อยมาก แต่ในหนองโสนมีนาคมังกรตัว
หนึ่ง มันดุร้ายมาก เมื่อโมโหขึ้นมาจะพ่นน้ำลายพิษเต็มหนองเป็นฟองฟอด พิษ
ของมันเหม็นมากยิ่งกว่ามาบตาพุด แล้วฆ่าคนได้เหมือนมาบตาพิษจากโรงงาน
อุตสาหกรรม เพราะทำให้เกิดโรคระบาดจากความเหม็นน้ำลายเน่าของนาคมังกร
นี่มันโมโหติดๆ กันมานานมาก ไม่รู้เป็นเพราะอะไร คนเลยตายหมดเมือง
ตลก 1 โทหก ฤๅษีโทหก ใครว่าตายหมดเมือง ไม่จริง ยังเหลืออีก
ฤๅษี เหลืออยู่ไหนวะ มึงเห็นที่ไหน
ตลก 1 ก็ฤๅษีนี้ไงล่ะ ยังไม่ตายอีกคน
ฤๅษี กูไม่ใช่คน กูเป็นฤๅษี
ตลก 1 ทำไมฤๅษีไม่ตาย
ฤๅษี ถ้ากูตาย นาคมังกรต้องตายด้วย มันเลยไม่ทำร้ายกูไงล่ะ
ทำวอู่ทอง ทำยังไงถึงจะฆ่านาคมังกรได้ มันเป็นสัตว์พวกไหน หน้าตาเป็นยังไง
ตลก 2 ทำไมเรียก นาคมังกร นาคก็นาค มังกรก็มังกร มันปนกันได้อย่างไร
ฤๅษี ใ้อหน้าเงิ นาคมังกรนี้แหละ มีอีกชื่อว่า เห-รา
ตลก 1-2 อะไรกัน เห-รา ไม่เคยได้ยิน ฤๅษีอาจารย์ช่วยบอกหน่อยว่า หน้าตาทำทางเป็น
ยังไง มันลูกเต้าเหล่าใคร

ฤๅษี ร้องเห-รา

๐ เจ้า เห-รา
บิดา นั้นนาคา
มีตีน ทั้งสี่
เป็นทั้งนาค ทั้งมังกร

รักแก้วข้า เอยเห-รา
มารดา นั้นเป็นมังกร
หน้ามี ทั้งครีบ ทั้งหงอน
เรียกชื่อว่า เห-รา เอย

ปี่พาทย์รับ ทำท่ายเพลง

- ตลก 1 แสดงว่าไอ้เห-รา นี่มีแม่เป็นมังกร พ่อเป็นนาค เลยเรียกอีกว่า นาคมังกร
- ฤๅษี ถูกต้อง ไอ้เนี่ยฉลาด ไม่งั้นเหมือนไอ้โน่น (ชี้ไปทางตลก 2)
- ตลก 2 มังกรเป็นจิ้ง นาคเป็นลาว แสดงว่าไอ้เห-รา หรือนาคมังกรตัวนี้เป็นจิ้งกบปูลาว
- ฤๅษี ถูกต้อง ไอ้เนี่ยก็ไม่งั้นแล้ว ไม่เหมือน...เอ ใครหว่า? (หันมองท้าวอุทอง)
- ท้าวอุทอง ทำยังไงถึงจะฆ่านาคมังกรตัวนี้ได้
- ฤๅษี (มองหน้าท้าวอุทอง) ภูไม่บอก ถ้ามึงยังไม่ฉลาดเหมือนนายกรัชมุนตรี
- ท้าวอุทอง ต้องทำยังไงล่ะ?
- ฤๅษี ต้องเตรียมการก่อน ต้องทดสอบสมอง ทดลองปัญญาว่าจะฆ่านาคมังกรได้ไหม? แล้วจะรักษาหนองโสนต่อไปสำเร็จลุล่วงยั่งยืนไหม?
- ท้าวอุทอง ขอเชิญพระอาจารย์ฤๅษีทดลองได้เลย
- ฤๅษี มี 3 ข้อ ต้องแก้ปัญหาลงสำเร็จ ถ้าแก้ข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ภูไม่บอกวิธีฆ่านาคมังกร
- ท้าวอุทอง เชิญพระอาจารย์ฤๅษี
- ฤๅษี ข้อหนึ่ง ต้องยิงลูกธนูออกไป แล้วให้ลูกธนูกลับมาเข้ากระบอกธนูเอง
- ตลก 1-2 จะบ้าหรือไง ไม่ใช่บวมเมอแรงนี้หว่า
- ฤๅษี ทำไม่ได้ใช่ไหม ไอ้โง่

ท้าวอุทอง ชับเสภา

๑ ท้าวอุทอง มองน้ำ เจ้าพระยา	ไหลมา จากเหนือ ลงใต้
ยิงธนู ลูกธนู พรูไป	ตกน้ำ น้ำไหล ลงมา
หยิบกระบอก ธนูรับ กลับที่	ศรศรี คื่นสู่ คูหา
ต้องตาม คำของ สิทธา	แก้ปัญญา ฤๅษี ชีไพร

ปีพาทย์รับ

- ท้าวอุทอง อย่างนี้ถูกต้องไหมละพระอาจารย์
- ฤๅษี เออ! มึงไม่โง่แล้ว
- ท้าวอุทอง ทีนี้ข้อต่อไป
- ฤๅษี ข้อสอง ต้องเอาชีวชีควาย ชโลมร่างกายเนื้อตัวหัวถึงตีนทุกวัน ทำได้ไหมละ
- ตลก 1-2 เหม็นตายห่า จะบ้าหรือไง หลวงตาฤๅษี แล้วจะอยู่ได้อย่างไร
- ฤๅษี ทำไม่ได้ใช่ไหม ไอ้โง่

ท้าวอุทอง ชับเสภา

๑ ท้าวอุทอง เหลียวมอง กล่องข้าวสุก	ควักคลูก ชีผึ้ง น้ำมันใส่
เอาทาเนื้อ ทาตัว ทัวไป	หอมละมุน อุ่นใจ ละเอียดละออง

ข้าวมี่ ชี้ควาย ชี้วัว
ได้ตาม กำหนด ทดลอง

เป็นปุ๋ยปลูก ถูกทั่ว ทุกแห่งห้อง
ถูกต้อง คำฤๅษี ชี้ไพร

ปีพาทย์รับ

ท้าวอุทอง อย่างนี้ถูกต้องหรือยัง?

ฤๅษี เออ! ถูกต้อง มิ่งไม่โง่

ท้าวอุทอง ที่นี้ข้อต่อไป

ฤๅษี ข้อสาม ต้องเป่าเขาสัตว์ทุกวัน เสมือนพราหมณ์เป่าเสนงเขาควายถวยเทวดา
ตลก 1-2 จะไปหาเขาวัวเขาควายจากไหน ไม่ได้เตรียมมานี่หว่า

ฤๅษี ทำไม่ได้ ก็เลิกเถอะไอ้โง่

ท้าวอุทอง ชับเสภา

๑ ท้าวอุทอง มองเขี่ยน หมากพลู
ปูนป้าย หมายหมาก ละเมียดละไม
ฐานใหญ่ ปลายแหลม ละม้ายเขา
ไม่ผิด กติกา คารม

เห็นอยู่ พลุหยิบ มือใส่
มวนใบ พลุสวย กรวยกลม
สัตว์เป่า เสนง เพลงผสม
ฤๅษีสิทธิ์ คิดคม ไม่เหมือนใคร

ปีพาทย์รับ

ฤๅษี ผ่าน

ตลก 1-2 ใครผ่าน อะไร ผ่านใคร (มองหน้ากันเล็กน้อย)

ฤๅษี สอบผ่านหมดทุกข้อโวย! ไอ้โง่

ตลก 1 ใครโง่?

ฤๅษี มิ่ง 2 คนนั้นแหละโง่ แต่ท้าวอุทองฉลาดคนเดียว สอบผ่านหมด แก้ปัญหาของกู
ได้หมดทุกข้อ

ท้าวอุทอง ที่นี้พระฤๅษีอาจารย์จะบอกวิธีผ่านาคมังกรรได้หรือยัง?

ฤๅษี ยังไม่บอก จนกว่าจะตกลงเรื่องลิขสิทธิ์อย่างเป็นทางการก่อน

ตลก 1-2 จะบ้าหรือไง? ลิขสิทธิ์อะไร ที่ไหน จะมีในป่าหนองโสน

ฤๅษี พวกมิ่งรู้ไหม นี่เป็นงานสร้างสรรค์ ศรีเอทีพีอีโคโนมีของกูคนเดียว ไม่ได้ลอก
เลียนใครมา ถ้ากูบอกมิ่งแล้ว เอาไปขายกิน กูก็ไม่ได้อะไรเลย มันควรแบ่งผล
ประโยชน์กันบ้าง เพื่อความเป็นธรรมตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ตลก 1-2 เอาซึ่งก็แล้วกัน ถ้ามีผลประโยชน์เกิดขึ้น ให้แบ่งคนละครึ่ง

ฤๅษี ตกลง แต่ห้ามทำซ้ำออกโทรทัศน์นะโวย! ต้องเล่นลิเกแค่นี้ ถ้าไปทำละคร

โทรทัศน์ต้องแบ่งต่างหาก เฮ้ย!-แบ่งคนละครึ่งนะดี แต่ใครครึ่งบนครึ่งล่างละวะ

ตลก 1-2 เฮ้ย! นี่มันฤๅษีหรือปีศาจกันแน่วะนี่ อ้าว! ตกลง

ฤๅษี ร้องรานิเกลิง

๑ ไฉ้ ฤๅษี มีศีล
 เลยต้องมานั่ง ออกแรง
 ๑ จะฆ่านาคมังกร
 เจ้าต้องดัน คันทา
 ๑ ที่รูปร่าง หน้าตา
 โยนลงหนอง โสณขวาง
 พอนาคราช ฟาดฤๅษี

ยังไม่ได้กิน ส่วนแบ่ง
 ร้องรา นิเกลิงไล่
 สั่งหารเหียน เห-รา
 พระฤๅษี ชีไพร
 เหมือนตัวข้า ทุกอย่าง
 (ลง) ให้นาคมังกร กินไป
 มันก็ชี้ มุ่งแทงตาย

ปี่พาทย์รับ

ทำว่อทอง กระโดดขึ้นเตียงยืนหลังฤๅษี ถีบฤๅษี

ร้องนาคราช

๑ โถมตีบ ฤๅษี อาวุโส
 นาคมังกร ร่อนร้อง ก้องไกล
 ๑ นาคมังกร นอนตาย วายชีวาตม์
 กรุงศรี อยุธยา คณานับ

ตกน้ำ หนองโสณ โตใหญ่
 พ่นไฟ ฟาดฤๅษี ภูษายับ
 ตัดตัว หัวขาด แยกดับ
 คนพิน คินกลับ อยุธยา

ปี่พาทย์รับ

จบ